provincie Drenthe

Kaderstellende notitie bij de Landbouwkoers 2040

Drentse Landbouwkoers

augustus 2026

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Kaderstellende notitie bij de Landbouwkoers 2040

Inhoud

	Inleiding	5
HOOFDSTUK 1	**Reikwijdte van de provincie, landelijk en Europees landbouwbeleid**	6
HOOFDSTUK 2	**Kader**	8
	Landbouw in de ontwerp-Omgevingsvisie en Omgevingsverordening	8
	Landbouwkoers 2040	9
	Landbouw in het ontwerp-Omgevingsprogramma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD)	10
	Overig relevant beleid en nieuwe ontwikkelingen	10
HOOFDSTUK 3	**Ambitie en doelen**	12
	Pijler Doelsturing	12
	Toelichting op de doelen voor de pijler doelsturing	13
	Pijler Innovatie	14
	Toelichting op de doelen voor de pijler innovatie	14
	Pijler Samenwerking in gebieden	16
	Toelichting op de doelen voor de pijler samenwerking in gebieden	16
	Kennis & Netwerk	18
BIJLAGE 1	**Beleidsbouwwerk**	21

Inleiding

Op 8 april 2026 stond de verdiepende notitie van de Drentse Landbouwkoers geagendeerd in de commissievergadering van Provinciale Staten. Bij deze behandeling kwam naar voren dat het kader waarbinnen de provincie Drenthe zich inzet voor de landbouw en de doelen onvoldoende in de verdiepende notitie naar voren komen. Deze Kaderstellende notitie vervangt de verdiepende notitie en geeft aanvullend op de Landbouwkoers het kader en de doelen voor uitwerking van de Uitvoeringsagenda Landbouw 2026-2030 door GS. Het zorgt daarmee voor verbinding tussen Landbouwkoers en de in voorbereiding zijnde Uitvoeringsagenda Landbouw 2026-2030.

De provincie wil een stimulerende rol (blijven) spelen bij initiatieven en samenwerkingen die bijdragen aan een toekomstgerichte landbouw in Drenthe. We zetten daarbij vooral in op het ontwikkelen en richten van beleidsinstrumenten (subsidie, regels) die bijdragen aan de gestelde beleidsdoelen.

Daarnaast faciliteren we de samenwerking en samenwerkingsverbanden die gericht zijn op het toekomstbeeld in 2040, zoals in de Landbouwkoers is opgenomen. Dit kan in de vorm van financiële ondersteuning, maar ook in de vorm van het leveren van expertise of door lobbyactiviteiten. Tot slot dragen we bij aan het ontwikkelen en toepassen van nieuwe kennis en het faciliteren van de bedrijven om via een van de 7 transitiespaden, waaronder de biologische en regeneratieve landbouw, bij te dragen aan de vernieuwing van de landbouw in de provincie.

Welke rollen en taken wij als provincie innemen hebben wij beschreven in de Landbouwkoers. Een nadere uitwerking van onze rollen en taken en de inspanningen van de provincie aan een Toekomstgerichte Landbouw in Drenthe wordt uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Landbouw 2026-2030, dat door GS wordt vastgesteld binnen het kader en de doelen van de Landbouwkoers en deze Kaderstellende notitie. De Uitvoeringsagenda wordt ter besluitvorming voor de zomer in GS behandeld.

HOOFDSTUK 1

Reikwijdte van de provincie, landelijk en Europees landbouwbeleid

Landbouwbeleid is geen wettelijke provinciale taak, maar de provincie Drenthe heeft in de afgelopen jaren vanuit beleidsmatige keuzes van Gedeputeerde Staten (GS) een actieve rol gespeeld in het bevorderen van een innovatieve en duurzame landbouw met het programma Toekomstgerichte landbouw met het oog op het grote belang van de landbouw voor de provincie, vanuit sociaal, economisch en landschappelijk oogpunt.

Veel van het landbouwbeleid en regelgeving waar de Drentse landbouw mee te maken heeft wordt bepaald op nationaal en Europees niveau. Ook de werking van de markt speelt zich af op een interne Europese markt en de wereldmarkt. We zijn ons er daarbij van bewust dat er veel factoren invloed hebben op de ontwikkeling van de landbouw en dat de provincie daarmee een beperkte rol heeft bij het vaststellen van het specifieke landbouwbeleid. Waarbij wel rekenschap moet worden gehouden met het feit dat de uitwerking van ons beleid m.b.t. onze (wettelijke) opgaven natuur, water en ruimte en de vertaling hiervan onder andere in de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma Toekomst Landelijk Gebied Drenthe (TLGD) direct van invloed zijn op het perspectief van de landbouw in Drenthe en daarmee een integrale uitwerking van deze opgaven cruciaal is voor de landbouw in Drenthe.

Daar waar het gaat om voedselzekerheid volgen wij de definitie van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN): Voedselzekerheid bestaat wanneer alle mensen, te allen tijde, fysieke en economische toegang hebben tot voldoende, veilig en voedzaam voedsel dat beantwoordt aan hun voedingsbehoeften en voedselvoorkeuren voor een actief en gezond leven. Nederland speelt een rol in het waarborgen van een duurzame voedselvoorziening, zowel nationaal als internationaal. Dit omvat het versterken van de Nederlandse innovatiekracht om bij te dragen aan voedselvoorziening, zowel regionaal als daarbuiten en het verduurzamen van de ketens.

Het vorige kabinet had aangekondigd om in 2025 met een nationale voedselstrategie te komen. Op 1 september 2025 heeft de vorige minister de evaluatie duurzaam voedselbeleid 2022-2025[1], waaronder ook voedselverspilling valt naar de tweede kamer gestuurd. De provincie Drenthe ontwikkelt, in lijn met de Landbouwkoers en in samenhang met de AgroAgenda Noord-Nederland, een visie op voedsel en voedselproductie. Daarbij gelden de uitgangspunten van duurzaam, regionaal en economisch toekomstbestendig geproduceerd voedsel en voedselconsumptie. Waarbij we ervan uitgaan dat met het oog op de veranderingen in het klimaat, het belang van onze regio voor de productie van voedsel in Europees verband verder zal toenemen[2]. In de Landbouwkoers hebben we beschreven welke rol het Europees beleid speelt op het handelingsperspectief van de landbouw. Het betreft niet alleen het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, maar ook bijvoorbeeld de doorwerking van de kaderrichtlijn Water en de vogel- en habitatrichtlijn in nationale regelgeving.

De provincie werkt in de uitvoering van het landbouwbeleid nauw samen met andere provincies. Ook ondersteunt ze diverse sectorale samenwerkingsverbanden, zoals InnovatieVeenkoloniën en de AgroAgenda Noord-Nederland. De afstemming met Sectorvertegenwoordigers zorgt voor een sterke verbinding tussen de provinciale overheid en de landbouwsector. De aanwezigheid van een goede infrastructuur, coöperatieve en private ketens zijn samen met kennis en innovatiekracht basispijlers om de Drentse landbouw verder te ontwikkelen.

De provincie is aangesloten bij de AgroAgenda Noord Nederland. In dit samenwerkingsverband werken overheden, boerenorganisaties, ketenpartijen, natuur- en milieuorganisaties en kennisinstellingen in Groningen, Fryslân en Drenthe samen en verkennen zij inhoud, haalbaarheid en draagvlak voor een gezamenlijk landbouwpact. Op basis van deze verkenning wordt besloten of het landbouwpact vastgesteld kan worden voor uitvoering. Het landbouwpact bouwt voort op het kwaliteitsbeeld 'Top-voedsel uit een rijk landschap – 2025-2035'[3] en richt zich op een economisch vitale landbouw binnen ecologische grenzen en met maatschappelijk draagvlak. Naast economische versterking is er nadrukkelijk aandacht voor de bijdrage van land- en tuinbouw aan landschap, natuur, water, gezondheid en brede welvaart. Noord-Nederland beschikt over een sterk agrarisch profiel en een stevige traditie van samenwerking over provinciegrenzen heen. De ambitie is te komen tot een gezamenlijke aanpak, waarin iedere partner zijn rol kan pakken, die niet alleen regionaal werkt, maar ook landelijk inspirerend en toepasbaar is.

1 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2025Z15684&did=2025D36235

2 WUR-perspectieven op landbouw, voedsel en natuur - Wageningen University & Research

3 https://www.agroagendann.nl/top-voedsel-uit-een-rijk-landschap

HOOFDSTUK 2

Kader

In de provincie Drenthe zijn de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma TLGD en de Landbouwkoers 2040 (inclusief deze Kaderstellende notitie en Uitvoeringsprogramma) nauw verbonden. Het beleidsbouwwerk van de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen in bijlage 1.

Landbouw in de ontwerp-Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

In de ontwerp-Omgevingsvisie is als doel voor een toekomstbestendig landbouw in Drenthe het volgende opgenomen:

> *"Wij dragen bij aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige landbouw die economisch rendabel en innovatief is, bijdraagt aan de voedselzekerheid en functioneert in balans met de ecologische en maatschappelijke omgeving."*

In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt ingegaan op de beweging naar een toekomstbestendig landbouwsysteem en maken we strategische keuzes voor verschillende gebieden. Deze keuzes zijn weergegeven op de kaart Landbouw en Natuur in de ontwerp-Omgevingsvisie. We onderscheiden het prioritair landbouwgebied met generieke opgaven, TLGD-gebied met specifieke opgaven voor natuur, stikstof en water en kansen voor landbouwstructuurversterking, landbouwgebied met specifieke opgaven voor bescherming van drinkwater, landbouwgebied in beekdalen en het glastuinbouwgebied.

Daarnaast zijn er voor de landbouwontwikkeling regels in de omgevingsverordening. Deze regels gaan onder ander over de omvang van het agrarisch bouwvlak, de nieuwvestiging, verplaatsing en sanering van intensieve veehouderij en regels voor geitenhouderij en glastuinbouw.

Landbouwkoers 2040

Daar waar de Omgevingsvisie gaat over maatschappelijke opgaven en structurerende ruimtelijke keuzes geeft de Landbouwkoers verdieping op de koers om de landbouw te ondersteunen om bij te kunnen dragen aan deze maatschappelijke opgaven.

De Landbouwkoers gaat over de richting van de ontwikkeling van de landbouw in Drenthe. Het gaat om innovatie, vakmanschap en verdienmodellen die bijdragen aan een toekomstgerichte sector, die bijdraagt aan de opgaven voor het landelijk gebied zoals die zijn beschreven in de Omgevingsvisie. De Drentse Landbouwkoers "Naar een krachtige en toekomstgerichte Drentse landbouwsector in 2040" biedt een kader voor de agrarische sector, waarbij de provincie niet stuurt op strikte middelenvoorschriften, maar op functionele kaders die de voorwaarden scheppen voor een krachtige, toekomstgerichte sector die kan meebewegen met klimaatverandering, bijdraagt aan voedselzekerheid en aan de opgaven voor natuur, water, klimaat en bodem.

In Drenthe richten wij ons op het sluiten van kringlopen op bedrijfs- en gebiedsniveau. De dragende pijlers zijn hierbij doelsturing, samenwerking in gebieden en innovatie. Daarbij is er nadrukkelijk aandacht voor specifieke inzet op de agribusiness, ontwikkelrichtingen zoals biologische of regeneratieve landbouw, tuinbouw, gewasbescherming, niet-grondgebonden veehouderij en PAS-melders.

De provincie vindt het belangrijk dat landbouwbedrijven ook in 2040 een perspectief hebben. Daarbij hechten we aan een landbouw die streeft naar evenwicht tussen economische, ecologische en sociale belangen om de landbouwproductie naar de toekomst toe te waarborgen die in balans is met milieu, natuur en samenleving.

Zoals beschreven in de vastgestelde Landbouwkoers, streven we naar een krachtige en toekomstgerichte landbouwsector die:

- Bestaat uit vitale bedrijven en ketens
- Uitgaat van de kracht van het ondernemerschap
- De kringlopen in de primaire productie per gebied zo goed mogelijk gesloten heeft
- Onderneemt in duurzame samenhang en balans met de omgeving: watervoorziening, bodem, natuur en milieuruimte zijn leidend voor het type bedrijf en bedrijfsvoering
- Een vruchtbare bodem heeft die fysisch, chemisch en biologisch in een gezonde balans is
- Gebruik maakt en bijdraagt aan een robuust en schoon zoetwatersysteem

- Werkt met en bijdraagt aan agroketens die rekening houden met het klimaat
- Bijdraagt aan een rijk landschap

Rekening houden met bovenstaand kader zijn ondernemers in de agrosector in staat om een goed inkomen te verdienen met een duurzame voedselproductie en teelt van gewassen op een manier die in balans is met de omgeving.

Landbouw in het ontwerp-Omgevingsprogramma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD)

Het TLGD is het concrete integrale omgevingsprogramma voor het hele landelijke gebied voor de termijn tot en met 2035. Het TLGD heeft de focus op het oplossen van het 'stikstofslot', natuur-herstel en waterkwaliteit, in samenhang met landbouw. De ontwikkelingsrichting zoals genoemd in de Landbouwkoers is bij het schrijven van het TLGD als bouwsteen gebruikt. In het TLGD zijn de opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap voor de provincie Drenthe beschreven.

Overig relevant beleid en nieuwe ontwikkelingen

Naast de genoemde documenten die als kader fungeren, bevat de Strategie Bodem & Ondergrond, vastgesteld op 15 december 2021, een aanvullend kader met betrekking tot bodem en landbouw. De Strategie Bodem en Ondergrond 2021 van de provincie Drenthe richt zich op duurzaam beheer en gebruik van de bodem, waarbij landbouw wordt gezien als een belangrijke gebruiksfunctie die in balans moet zijn met het herstelvermogen van de bodem. Het beleid streeft naar een gezonde bodem die natuur en landbouw ondersteunt, waarbij rekening wordt gehouden met actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het nieuw te ontwikkeling Regionaal Waterprogramma zal beleid gaan bevatten wat zijn doorwerking zal hebben op de landbouw in Drenthe, evenals het Programma Natuurlijk Platteland dit nu al doet. Daarnaast is relevant beleid vastgelegd in de Beleidsnotitie lelieteelt Drenthe 2025-2028 en afgeleide beleidsregels voor handhaving gewas-beschermingsmiddelen provincie Drenthe.

Een actueel aandachtspunt in Drenthe is het verdwijnen van (blijvend) grasland ten gunste van akkerbouw. Vanuit de Omgevingsverordening wil de provincie dit niet generiek verbieden. Wel wil de provincie gerichter sturen door in kwetsbare zones (zoals beekdalen, overgangszones rond Natura 2000 en grondwaterbeschermingsgebieden) het water- en bodemsysteem leidend te maken en randvoorwaarden te verbinden aan ontwikkelingen die de opgaven uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de waterkwaliteit onder druk zetten. In het programma Toekomst Landelijk Gebied Drenthe (TLGD) kan dit worden uitgewerkt in gebiedsafspraken en maatregelen die grasland aantrekkelijker maken, zoals grondinstrumenten (kavelruil/ruilgrond, pachtvoorwaarden op provinciale gronden) en vergoedingen voor maatschappelijke diensten die bijdragen aan KRW, waterkwaliteit, bodem en biodiversiteit. Ook kan via doelsturing en KPI's (bijv. via sturing in de bedrijfsvoering op nutriëntenverliezen/uitspoeling, bodembedekking en organische-stofbalans) worden geborgd dat teeltkeuzes door de agrariër passen binnen de opgaven voor natuur en water.

HOOFDSTUK 3

Ambitie en doelen

De Landbouwkoers en deze Kaderstellende notitie vormen de basis voor de uitwerking van de Uitvoeringsagenda Landbouw 2026-2030. Om de ambitie uit de Landbouwkoers te realiseren, worden in de Uitvoeringsagenda de doelen van de drie pijlers 1) Doelsturing, 2) Innovatie en 3) Samenwerking in gebieden uit deze Kaderstellende notitie vertaald naar operationele doelen en inspanningen. Hierin zijn ook de onderwerpen uit het hoofdstuk 'Overige inzet' uit de Landbouwkoers opgenomen, zoals bijvoorbeeld de reductie van het gebruik van gewas-beschermingsmiddelen.

De operationele doelen en concrete acties en initiatieven in de Uitvoeringsagenda stellen ons in staat om de doelen en ambitie uit de Landbouwkoers en de Kaderstellende notitie te realiseren. Door als fundament ons Kennis en Netwerk op orde te hebben, kunnen wij deze inzetten voor ondersteuning bij de realisatie van de operationele doelen en inspanningen.

Pijler Doelsturing

Ambitie

Het programma Doelsturing heeft in 2030 in Drenthe bijgedragen aan een vitale en toekomst-gerichte agrarische sector. Vakmanschap staat voorop en de unieke eigenschappen van de Drentse landbouw, zoals kringlooplandbouw, vormen een belangrijk fundament. Onze kennis en ervaring over doelsturing en kritische prestatie indicatoren (KPI's) heeft bijgedragen aan een succesvolle implementatie van doelsturing in Drenthe én in landelijk beleid. Drentse boeren hebben we gefaciliteerd in het toekomstbestendiger maken van hun bedrijf, waarmee ze op effectieve wijze bijdragen aan opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap.

Doel 1: Met doelsturing zijn boeren beter in staat om met hun vakmanschap bij te dragen aan een toekomstbestendig bedrijf en duurzaamheidsdoelen.

Doel 2: Doelsturing is als instrument vanwege de borging en de maatregelen, betrouwbaarder voor boeren, publieke en private partijen die met het instrument werken. We hebben beter zicht op het realiseren van beleidsdoelen.

Doel 3: Doelsturing wordt breder geaccepteerd. Boeren implementeren het in hun bedrijfsvoering. Publieke en private partijen erkennen de meerwaarde die doelsturing biedt bij het realiseren van hun opgaves.

Toelichting op de doelen voor de pijler doelsturing

Om hierboven genoemde doelen te realiseren worden er concrete operationele doelen en inspanningen geformuleerd in de Uitvoeringsagenda. Een voorbeeld wat nu al uitgevoerd wordt en ook in de uitvoeringsagenda terugkomt is het project Duurzaam Boeren Drenthe. In dit project wordt een volledig kennisprogramma voor Drentse melkveehouders en akkerbouwers aangeboden waarmee zij leren over het werken met Kritische Prestatie Indicatoren, waar ze zelf staan en hoe ze daarop kunnen sturen vanuit hun eigen vakmanschap.

Tegelijk vormt de praktijkkennis uit het project Duurzaam Boeren Drenthe belangrijke input voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijke doelsturingstaal. Als provincie hebben wij (en hebben wij eerder) onder meer projecten gefinancierd zoals Duurzame Melkveehouderij Drenthe (voorloper van Duurzaam Boeren Drenthe), de doorontwikkeling en opschaling van Duurzaam Boeren Drenthe in de melkveehouderij en pilots in de akkerbouw (o.a. rondom KPI's, water & bodem en plant-gezondheid), inclusief de inzet van gebiedscontactpersonen, studiegroepen en praktijkgerichte kennisbijeenkomsten. Naast onderzoek, wordt ook de verbinding gezocht met andere initiatieven om de expertise rondom doelsturing in te zetten en verder te ontwikkelen. Bijvoorbeeld kennis over doelsturing met betrekking tot het verlenen van vergunningen.
We dragen bij hoe we met normering invulling kunnen geven aan de wettelijke opgaven om daarmee vergunningverlening weer op gang te brengen. De provincie maakt met de landbouw-sector afspraken om de uitstoot te verminderen. Het instrument Doelsturing zou dit concreet kunnen maken via een zogenaamde stoffenbalans. De normen en kaders daarvoor vloeien voort uit het TLGD waarin deze normen en kaders zijn opgenomen.

Pijler Innovatie

Ambitie

We stimuleren de ontwikkeling van innovaties en maken deze breed toegankelijk door het verstrekken van subsidies, het delen van informatie over subsidies en het delen van kennis over innovaties. Daarmee ondersteunen we de ontwikkeling van een toekomstgerichte Drentse landbouw die bijdraagt aan toekomstbestendige bedrijven en de opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap.

Doel 1: We stimuleren de ontwikkeling van meer (nieuwe) innovaties die de landbouw in Drenthe laten bijdragen aan een toekomstbestendige bedrijfsvoering en de opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap.

Doel 2: Het is voor ondernemers in de Drentse landbouw laagdrempeliger om innovaties toe te passen die bijdragen aan een toekomstbestendig bedrijfsvoering en de opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap.

Toelichting op de doelen voor de pijler innovatie

Innovatie is het opdoen en toepassen van nieuwe kennis, technieken en werkwijzen om de landbouw toekomstbestendig te maken, met oog voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap en het verdienvermogen van de ondernemer. Innovatie gaat niet alleen over techniek, maar ook over nieuwe manieren van werken, organiseren en samenwerken. Het omvat zowel technische maatregelen (zoals emissie reducerende technieken, precisielandbouw en robotisering) als managementmaatregelen, aanpassingen in voer en fokkerij en nieuwe verdienmodellen. Innovatie is gericht op emissiereductie en integrale verduurzaming van de landbouw, waarbij meerdere opgaven tegelijk worden aangepakt (natuur, water, klimaat, bodem en landschap). Innovaties moeten passen bij het individuele bedrijf en het gebied, rekening houdend met bodem, water en milieuruimte.

Als provincie stimuleren en (co)financieren we innovatie via regelingen en programma's zoals GLB-NSP Samenwerking voor innovatie (EIP/operationele groepen) en GLB-NSP Productieve investeringen op landbouwbedrijven, en via concrete projecten zoals Innovatie Veenkoloniën (met o.a. 'Boerderij van de Toekomst' en 'Bouwplan van Morgen'), en praktijkinnovaties uit de noordelijke investeringsregeling stikstofreductie (bijv. watersproeien op vloer, magnesiumchloride sproeien en meer weidegang).

Innovatie ondersteunt doelsturing: ondernemers krijgen ruimte om zelf te bepalen welke oplossingen zij inzetten om afgesproken doelen en KPI's te realiseren. Ruimte om te experimenteren is essentieel; hoogwaardige kennis en nieuwe oplossingen ontstaan waar praktijkervaring, onderzoek en experiment samenkomen. Innovatie vindt plaats binnen het hele agrocluster, in samenwerking tussen agrarische ondernemers, kennisinstellingen, ketenpartijen, agribusiness en overheden. Subsidies, pilots en innovatieprojecten ondersteunen deze ontwikkeling, passend bij de opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap. Dit borgen we door in de regelingen hier voorwaarden aan te stellen.

De provincie stimuleert circulaire landbouw door het zoveel mogelijk sluiten van regionale nutriëntenkringlopen. Dit kan door hergebruik van regionale reststromen, nieuwe ketens en lokale initiatieven. Ook draagt de landbouw bij aan de regionale energieopgave via benutting van reststromen voor energie en biobased grondstoffen. De provincie ondersteunt boeren en agroketens bij de ontwikkeling en toepassing van circulaire werkwijzen, onder andere binnen de agribusiness, tuinbouw en niet-grondgebonden landbouw.

Door landbouwproducten lokaal of regionaal te verwerken, ontstaat extra toegevoegde waarde. Dit biedt kansen voor korte ketens, hoogwaardige verwerkende activiteiten en gezonde, lokale streekproducten. Hiermee verbetert het verdienvermogen van boeren en de beschikbaarheid van gezond voedsel. De provincie ondersteunt daarom initiatieven zoals coöperaties, verwerkingsbedrijven en samenwerkingsverbanden. Voorbeelden van projecten die wij als provincie hebben ondersteund zijn ketenontwikkeling rond Drentse boekweit, en activiteiten rondom de Week van Ons Eten: een jaarlijkse landelijke campagneweek waarin we samen met partners (zoals gemeenten, onderwijs, ondernemers en streekproducenten) via publieksactiviteiten, communicatie en educatie aandacht vragen voor lokaal en gezond eten, de herkomst van voedsel en het versterken van korte ketens.

Gebiedsgerichte innovatie verbindt landbouw, biodiversiteit, gezondheid en voedsel. Door lokaal samen te werken en de teelt van gewassen te stimuleren die biodiversiteit bevorderen, draagt de landbouw bij aan een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendig landelijk gebied.

Pijler Samenwerking in gebieden

Ambitie

Door de ambitie van Drentse boeren te verbinden met de opgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap in de gebieden dragen we bij aan het realiseren van de doelen in het landelijk gebied. We zorgen dat we betrokken zijn bij het proces en met onze verbindende kracht weten we de belangen van de landbouw te bewaken. Daarmee leggen we de basis voor een gebiedsgerichte aanpak met de agrarische sector.

Doel 1: De ambities van de Drentse landbouw zijn beter vertegenwoordigd in de gebiedsaanpakken zoals bijvoorbeeld vanuit het programma TLGD of PNP.

Doel 2: Er zijn meer initiatieven gericht op een gebiedsgerichte aanpak vanuit de landbouw die bijdragen aan de doelen voor het landelijk gebied.

Doel 3: In de gebiedsgerichte aanpakken komen de 7 transitiepaden voor de landbouw (SER) beter naar voren.

Toelichting op de doelen voor de pijler samenwerking in gebieden

De provincie Drenthe zet in op het realiseren van de doelen voor het landelijk gebied via gebiedsinitiatieven die van onderop tot stand komen, onder meer binnen programma's als TLGD en PNP. In deze gebiedsaanpakken zijn de ambities van de Drentse landbouw nadrukkelijker verankerd en komt de uitvoeringskracht vanuit het gebied beter tot zijn recht.

Ook in de Drentse aanpak Landbouw Perspectief (2025) (LTO, DAJK, AND, Innovatie Veenkoloniën en Drentse Boermarken) is de gebiedsgerichte benadering een belangrijk vertrekpunt voor de samenwerking in de gebieden. Eigenaarschap van iedere partij is cruciaal om te verkennen wat de kansen en opgaven zijn om zo de gebiedspuzzel te kunnen leggen.

We ondersteunen de gebiedsgerichte samenwerking ook concreet met financiering en cofinanciering van initiatieven die vanuit het gebied worden opgezet. Voorbeelden zijn de ondersteuning van gebiedsprocessen en -initiatieven binnen het programma TLGD en het PNP (bijv. voor het opstellen en uitvoeren van gebiedsplannen/gebiedsarrangementen), waaronder ook trajecten die van onderop zijn gestart zoals bij Veenhuizen en de Veenkoloniën.

Daarnaast ondersteunen we projecten voor landbouwstructuurverbetering, zoals kavelruil en ruilgrond om stoppers, verplaatsers en blijvers te faciliteren. We zetten daarbij ook in op inzet van gebiedscontactpersonen en procesbegeleiding en werken in de uitvoering samen met Prolander en de bestuurlijke adviescommissies in de gebieden van het Programma Natuurlijk Platteland, zodat samenwerking tussen boeren, terreinbeheerders, waterschappen, gemeenten en ketenpartijen goed georganiseerd is. Daarnaast dragen we bij aan samenwerking via agrarische collectieven en bijvoorbeeld landschapsbeheer Drenthe en lokale samenwerkingsverbanden die werken aan maatregelen op het erf en in het veld, passend bij de gebiedsopgaven voor natuur, water, klimaat, bodem en landschap.

De landbouw in Drenthe is vooral gericht op het voortbrengen van landbouwproducten. Echter naast het produceren van voedsel en groene grondstoffen kan de landbouw ook maatschappelijke diensten leveren die bijdragen aan landschap, biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving. De provincie stimuleert boeren om deze diensten op te nemen in hun bedrijfsvoering omdat het kan bijdragen aan een beter inkomen en bijdraagt aan maatschappelijk gewenste doelen en opgaven. Daarom zet de provincie zich, onder andere via lobby richting het Rijk, in op passende vergoedingen voor het leveren van maatschappelijke diensten.

In de uitwerking van deze pijler zullen wij aandacht hebben voor agroforestry. Het is nu al opgenomen binnen het GLB-instrumentarium (Leader). Daarnaast is er beleidsmatige aandacht voor de ontwikkeling van regelgeving en het voorkomen van belemmeringen. Het Agroforestry Netwerk Drenthe wordt financieel en organisatorisch gefaciliteerd en vormt een praktijkgerichte aanpak om kennis te delen, implementatie te stimuleren en agroforestry in te bedden binnen de maatschappelijke opgaven.

Om richting en samenhang te borgen in de gebiedsprocessen hanteert de provincie zeven transitiepaden als leidraad[4].

1. Hightech landbouw gesloten systeem: innovatie en toepassing van nieuwe technieken als drijvende kracht in onder andere stallen en kassen
2. Hightech landbouw open systeem: Inzet op innovaties en technieken voor de precisielandbouw met als doel een lagere milieudruk

4 www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2021/duurzame-toekomstperspectieven-landbouw.pdf

3. Duurzame landbouw: de reguliere landbouw werkt door middel van monitoring en doelsturing toe naar een minimale milieubelasting.
4. Biologische en regeneratieve landbouw: focus op kennisdeling en het opzetten en versterken van korte ketens.
5. Natuurinclusieve landbouw: met als belangrijke pijler het ANLB en groenblauwe doorademing.
6. Multifunctionele landbouw: aanvullend verdienvermogen op het erf, met aandacht voor kennisontwikkeling en passende vergunningverlening binnen provincie en gemeenten.
7. Landbouwstructuurverbetering: gericht op het faciliteren van stoppers, verplaatsers en blijvers, onder meer door middel van kavelruil.

Kennis & Netwerk

Om de ambities die horen bij de pijlers Doelsturing, Innovatie en Samenwerking in gebieden te realiseren participeren wij in verschillende netwerken. We vinden het belangrijk om in verbinding te staan met de sector, andere overheden, maatschappelijke organisatie en ketenpartijen om op die manier kennis en ervaringen met elkaar te delen. Zo is provincie Drenthe één van de deelnemende organisaties binnen de AgroAgenda Noord Nederland en Agenda voor de Veenkoloniën. Ons netwerk strekt zich uit van lokaal, Drentse schaal, Noord-Nederlands verband, Nationaal tot Europees. De input uit de verschillende netwerken gebruiken wij voor onze werkzaamheden in de 3 pijlers.

Daarnaast spelen wij een rol bij het faciliteren van onderzoek waarbij de uitkomsten in de praktijk gebruikt kunnen worden.

De provincie Drenthe blijft zich inzetten voor de situatie van de PAS-melders. Met voldoende nationaal generiek beleid en het Omgevingsprogramma TLGD kan er perspectief komen voor verbetering. Hierbij is het leveren van agrarische kennis en ervaringen vanuit de praktijk van belang, vandaar dat wij binnen de provincie erop in hebben gezet deze kennis en ervaring in huis te halen.

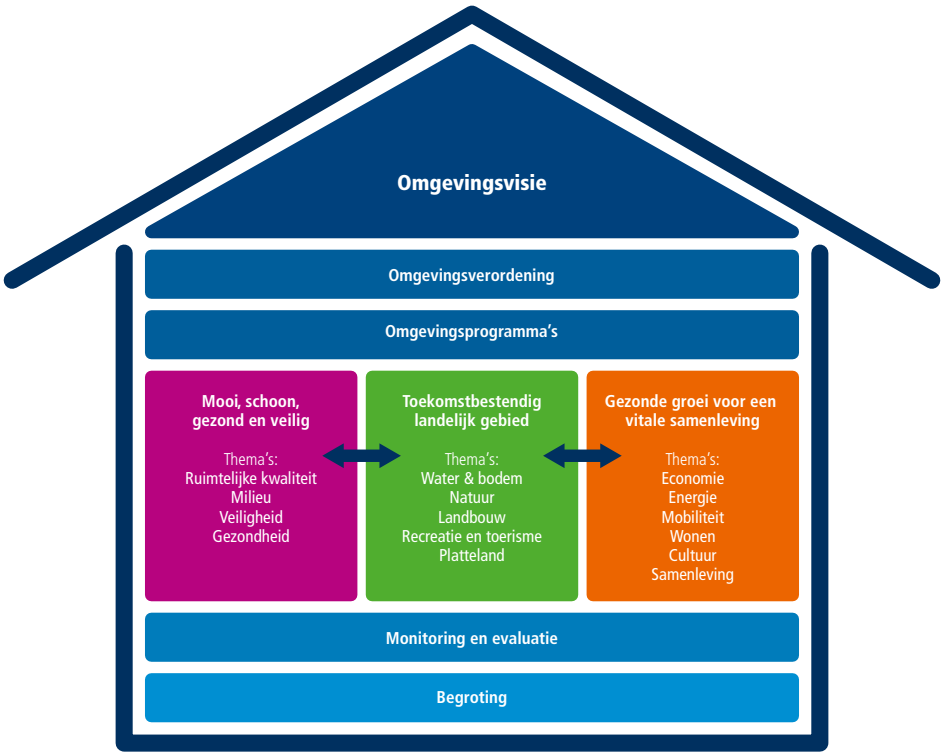
We dragen financieel en inhoudelijk bij aan noordelijke samenwerkingsverbanden zoals de AgroAgenda Noord Nederland, Agenda voor de Veenkoloniën, Greenport Noord en het Samenwerkingsverband Noord Nederland. We stimuleren nieuwe samenwerkingsvormen tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven (triple helix) ten behoeve van kennisontwikkeling en innovatie in de landbouwsector.

We zorgen voor een goede aansluiting bij landelijke en Europese beleidsontwikkelingen door actieve deelname aan de Bestuurlijke en Ambtelijke Advies Commissie Landelijk Gebied inclusief de IPO-werkgroep Landbouw.

BIJLAGE 1

Beleidsbouwwerk

Met de ontwerp-Omgevingsvisie wordt ingezet op de ontwikkeling van een samenhangend beleidsbouwwerk bestaande uit de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en Omgevingsprogramma's.

De Omgevingsvisie is het strategische Kaderstellende beleidsdocument en bevat de ambities, strategische doelen en de hoofdlijn van het beleid. De Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in Omgevingsprogramma's en vormt samen met de Omgevingsverordening het provinciale beleidsbouwwerk voor de fysieke leefomgeving.

Het vigerende landbouwbeleid bestaat uit het programma Toekomstgerichte Landbouw (2017) en de Landbouwkoers 2040 (2025), en wordt aangevuld met deze Kaderstellende notitie en een nog op te stellen Uitvoeringsagenda.

Daarnaast is het ontwerp-omgevingsprogramma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD) relevant voor de landbouw in Drenthe.

De beleidsdocumenten Landbouwkoers, Kaderstellende notitie en de Uitvoeringsagenda vormen de basis voor een vrijwillig Omgevingsprogramma Landbouw, bestaande uit een beleidsdeel en een uitvoeringsdeel. Dit vrijwillige Omgevingsprogramma Landbouw vervangt het programma Toekomstgerichte Landbouw. Met het vrijwillig Omgevingsprogramma worden de strategische lange termijn doelen uit de Omgevingsvisie vertaald naar tactische doelen en resultaten voor de middel-lange termijn. Een tactisch doel beoogt een concreet resultaat te behalen, waarbij de provincie vanuit haar eigen rol (en samen met partners) de daarbij behorende voorgenomen maatregelen uitvoert.

